

1. Świat po I wojnie - notatka

1. Skutki I wojny

- a) w trakcie walk zginęło ok. 8,5 mln żołnierzy a ponad 20 mln zostało rannych, z tego ok. 3,5 mln stało się kalekami
- b) w latach 1918 – 1919 wybuchła epidemia grypy hiszpanki, podczas której zmarło kilkadziesiąt milionów ludzi,
- c) olbrzymie zniszczenia wojenne na terenie Francji, Belgii i Europy Wschodniej

2. Traktat pokojowy z Niemcami – zawarto 28.06.1919 r. w Wersalu (traktat wersalski)

- a) Niemcy utraciły: Pomorze Gdańskie, Wielkopolskę na rzecz Polski; niewielkie ziemie na rzecz Belgii; wszystkie kolonie, Alzacje i Lotaryngię na rzecz Francji
- b) Wolnymi miastami stały się Gdańsk i Kłajpeda pod zarządem Ligi Narodów;
- c) Na terenach zamieszkałych przez ludność o różnych narodowościach zarządzono **plebiscyty** – Warmia i Mazury, Górny Śląsk, Szlezwik, Zagłębie Saary. Ludność miała zdecydować w którym państwie chce mieszkać.
- d) Na Niemcy nałożono **reparacje wojenne – odszkodowania** .
- e) Zmniejszono niemiecką armię do 100 tys.
- f) Zakazano posiadania łodzi podwodnych, czołgów i samolotów, zmniejszono marynarkę wojenną. Rozwiązano sztab generalny.
- g) Teren Nadrenii plus pas 50 km na prawym brzegu Renu znalazł się pod okupacją i miał zostać zdemilitaryzowany. Demilitaryzacja – rozbrojenie. Na obszarze zdemilitaryzowanym nie mogą stacjonować wojska ani znajdować się fortyfikacje.

3. Do traktatu wersalskiego dołączono mały traktat wersalski, który dotyczył nowopowstałych państw. Dotyczył ochrony mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych na ich terenach.

4. Traktat wersalski powoływał Ligę Narodów.

5. Zmiany na mapie politycznej Europy

- a) z mapy Europy **zniknęły**: Cesarstwo Niemieckie, Cesarstwo Rosyjskie, Cesarstwo Austro – Węgierskie i Imperium Osmańskie. Ich terytoria znacznie się zmniejszyły ,a państwa te zmieniły nazwy na Republika Weimarska (Niemcy), Austria, Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Rosja), i Turcja (dawne Imperium Osmańskie)
- b) **państwa, które zyskały suwerenność** po I wojnie światowej – Finlandia, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Czechosłowacja, Królestwo Serbów Chorwatów i Słoweńców (SHS, od 1929 – Jugosławia), Irlandia, Islandia, Węgry.

6. Liga Narodów

- a) Liga Narodów powstała na mocy traktatu wersalskiego. Rozpoczęła działalność w 1920 r., a jej siedzibą była Genewa.
- b) Cele Ligi Narodów: ograniczenie do minimum zbrojeń, zagwarantowanie członkom Ligi suwerenności terytorialnej, zabezpieczenie pokoju między narodami, rozstrzyganie konfliktów między członkami Ligi.
- c) Tylko mocarstwa (W. Brytania, Francja, USA, Włochy, Japonia) miały stałe miejsce w Radzie Ligi Narodów. Pozostałe państwa miały mniejsze znaczenie,
- d) Do Ligi przystąpiły 32 państwa. W 1938 r. Liga liczyła już 58 członków. Miała prawo zastosowania blokady handlowej i finansowej w celu wyegzekwowania postanowień Ligi wobec członków organizacji.

- e) W chwili powstania Ligi, Rosja Radziecka i Niemcy nie zostały do niej przyjęte (izolacja polityczna). W 1926 r. do Ligi przyjęto Niemcy, a w 1934 r. ZSRR.
- f) Kongres USA nie ratyfikował traktatu wersalskiego wobec tego zarówno Niemcy, Rosja jak i USA znalazły się poza systemem wersalskim.

7. Konferencja w Locarno 1925 r.

- a) Uczestnicy – Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy Belgia.
- b) Podpisano **pakt reński**, który gwarantował nienaruszalność granicy niemiecko – francuskiej i niemiecko – belgijskiej.
- c) Niemcy nie podpisały podobnego układu z Polską i Czechosłowacją, co oznaczało, że w przyszłości będą dążyć do odzyskania utraconych po I wojnie ziem.
- d) Polska i Francja podpisały układ dwustronny o pomocy w wypadku agresji ze strony Niemiec.

8. Wielki kryzys ekonomiczny 1929 – 1933

- a) Doszło do niego w USA. Jego główną przyczyną był brak kontroli nad firmami, które sprzedawały akcje i windowały ich ceny powyżej faktycznej wartości.
- b) **24.10.1929 r. czarny czwartek** – nastąpił krach na giełdzie nowojorskiej. Ceny akcji błyskawicznie spadły co doprowadziło do bankructwa wielu firm. Tysiące ludzi straciło cały swój majątek ulokowany w akcjach.
- c) **Przejawy kryzysu:** zamknięcie fabryk, olbrzymie bezrobocie, hiperinflacja (bardzo gwałtowny wzrost cen), spadek produkcji, upadek handlu, niespłacanie kredytów odbiło się na bankach, które również zaczęły bankrutować. Cała gospodarka się załamała.
- d) Wycofanie kapitału zainwestowanego w Europie doprowadziło do rozszerzenia się kryzysu na państwa europejskie. Najciężej kryzys przebiegał w Niemczech.
- e) **W 1933 r.** prezydent USA **Franklin Delano Roosevelt** przedstawił plan wyjścia z kryzysu. Nazwał go **Nowy Ład. Polegał na tym**, że państwo organizowało roboty publiczne, przy których zatrudniono bezrobotnych. Ludzie Ci wydawali zarobione pieniądze na towary, co spowodowało zwiększenie zatrudnienia w fabrykach. Oddłużono również gospodarstwa rolne.
- f) Kryzys ekonomiczny przyczynił się do przejścia w Niemczech władzy przez faszystów.